

LSS-dagen

200305

7A Odenplan, Stockholm

Finn Kronsporre

Programpunkter

- HFD 2019 ref 56 – sminkning och den normalspråkliga innebörden av olika hjälpmoment
- HFD 2018 ref 13 – den undre tidsgränsen för rätt till kommunstöd personlig assistans
- Retroaktiv ersättning – nya domar som berör denna rätt

Förkortningar

- PA → personlig assistans
- GB → grundläggande behov
- FR → förvaltningsrätten
- KR → kammarrätten

HFD 2019 ref 56, sminkningsmålet

Den normalspråkliga innebörden av begreppet hygien är att det avser åtgärder för avlägsnande av smuts och ohälsosamma ämnen från människans omgivning eller från människan själv.

Det finns inget uttalande i förarbetena som talar för att med begreppet personlig hygien har avsetts något annat än vad som utgör den normalspråkliga innebörden av begreppet, dvs att hålla människokroppen ren från smuts och andra ohälsosamma ämnen

Tvärtom talar vissa formuleringar i förarbetena för att det är just denna normalspråkliga innebörd av uttrycket som har avsetts. Således talas om behov av att "klara sin hygien" och att "sköta sin hygien". Att inte kunna sminka sig kan inte sägas innebära att man inte klarar eller kan sköta sin hygien. Eftersom sminkning inte ingår i GB personlig hygien uppgår AW:s behov av PA för GB inte till mer än i genomsnitt 20 tim/v

---

Jfr FKRS 2017:02

Normalspråklig innebörd

- FR Sthlm 191212 mål 506-19
- FR Malmö 191211 mål 1449-19 Även om domen avser frågan huruvida sminkning ingår i GB personlig hygien anser FR att den tolkning HFD gör av begreppet personlig hygien får betydelse för bla insmörjning, rakning och intimrakning. Enligt rättens mening har Faruk inte visat att hans behov av hjälp med insmörjning och intimrakning **krävs för att hålla kroppen ren från smuts** och andra ohälsosamma ämnen. De ska därför inte godtas som GB. För rakning av ansiktet bör dock godtas ett tillfälle per vecka med 10 minuter för att Faruk ska kunna upprätthålla en godtagbar personlig hygien

FR Umeå 200115 mål 711-19

- För att tid med hjälp av korsett och stödstrumpor ska kunna godtas förutsätts att hjälpbehovet utgör GB i den mening som avses i 9 a § LSS. Även om det kan finnas en viss koppling till GB av-och påklädning anser FR att man vid denna bedömning måste beakta vad som är syftet med insatsen. I likhet med nämnden bedömer FR att det huvudsakliga syftet med **stödstrumpor** och **korsett** är att tillgodose behov av medicinska skäl. Insatsen är därmed inte avsedd att tillgodose GB och tid för dessa moment ska därför inte beaktas

---

Har RÅ 2010 ref 53 (som egentligen handlar om något helt annat) med saken att göra ?

FR Sthlm 200226 mål 4324-19

- HFD har i HFD 2019 ref 56 uttalat att det med begreppet personlig hygien inte avsetts något annat än vad som utgör den normalspråkliga innebörden av begreppet, dvs att hålla människokroppen ren från smuts och andra ohälsosamma ämnen. Mot den bakgrunden kan hjälp med att **smörja in sig** inte anses vara ett grundläggande behov. Under alla förhållanden finner FR att utredningen inte ger belägg för att Daniel har **hudbesvär** som föranleder extra insmörjning-----

- Jfr KR Sthlm 170210 mål 4660-16, 171024 mål 1003-17, 191004 mål 3442-19

Checklista

- Rymms aktiviteten inom den normalspråkliga innebörden av aktuellt GB ?
- Personlig hygien – Finns det ett direkt rengörande (del)syfte ? Finns det ett indirekt rengörande syfte ? (Jfr nagelklippning). Om hjälpbehovet varken har ett direkt eller indirekt rengörande syfte – är behovet i vart fall angeläget ?
- Ifrågasatta behov: rakning, insmörjning, epilering, hårborstning mfl
- Sminkning → avsminkning

HFD 2018 ref 13

- Rebin, som vid beslutstillfället var 14 år, tillhör den krets av personer som omfattas av LSS. Enligt läkarintyg har han en lindrig utvecklingsstörning, en svår ataxi, lätt spasticitet samt tal-och språksvårigheter. Detta innebär att han har balanssvårigheter grov-och finmotoriska svårigheter samt svårt att kontrollera sina rörelser i armar och ben.
- Jfr HFD 2012 ref 8
- Ataxi kännetecknas av ryckiga rörelser. Personer med ataxi har svårigheter att samordna rörelser. Benen är därför ostadiga och det är svårt att hålla balansen. Man får ryckiga, icke ändamålsenliga rörelser. Så småningom kan ostadigheten spridas till armar och händer. Tal och syn kan påverkas i form av ett hackigt tal och ryckiga ögonrörelser

HFD 2018 ref 13

- För att avgöra om en person har rätt till PA ska det göras en **individuell bedömning** i varje enskilt fall med en sammanvägning av såväl **kvalitativa som kvantitativa aspekter**. Kommunen har i sitt beslut ansett att Rebins behov av hjälp med personlig hygien är av sådan privat karaktär att det kan beaktas vid prövningen av rätt till PA och att det behov som kan beaktas uppgick till ca 3 tim/v. Detta hjälpbehov uppkommer **dagligen vilket talar för rätt till PA**. Mot detta står att det är vid **få tillfällen under dagen** som hjälpen behövs och att **tidsåtgången är mycket liten vid de flesta tillfällena**. Tidsåtgången talar således emot att det handlar om en person som hör till **den grupp av personer med svåra funktionsnedsättningar som dagligen är mycket beroende av stödinsatser och som därför har rätt till att få ett personligt utformat stöd**. Det finns vidare inget i utredningen som tyder på att hjälpbehovet är sådant att det krävs en **specifik kompetens** som gör att det **bör vara endast ett fåtal personer som utför hjälpen**

- RÅ 2009 ref 57: Även om själva tidsåtgången inte är påfallande stor måste dock en samlad bedömning göras bl.a. med hänsyn tagen till om det stöd som behövs är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär eller om det förutsätts någon specifik kompetens → När tidsåtgången inte är påfallande stor...

Checklista

- Förekommer hjälpbehovet dagligen eller mer eller mindre dagligen ?
- Förekommer det ofta eller sällan under dagen (dygnet) ?
- Är tidsåtgången stor eller liten vid hjälptillfällena ?
- Finns det behov av specifik kompetens vid hjälptillfällena ?
- Kan hjälpbehovet lämpligen tillgodoses genom hemtjänst (och då enligt hemtjänstnormen) ?

Kammarrätterna

- KR Gbg 180615 mål 5475-19, 7 tim 19 min, ja
- KR Sthlm 180921 mål 1782-18, 4 tim 31 min, nej
- KR Sthlm 181002 mål 2987-18 , dusch, hårtvätt, tandborstning, nagelvård, torkning efter toabesök, byte av mensskydd, handtvätt, insmörjning, rakning, sminkning, av-och påklädning, 6 tim 12 min, ja
- KR Sthlm 181004 mål 4308-18, 5 tim 26 min
- KR Sthlm 181112 mål 3778-18, 5.53 tim, ja
- KR S-vall 181204 mål 1030-18, 6.26 tim, nej
- KR Sthlm 190117 mål 5690-18, 5 tim 12 min + ej specad tid för insmörjning, hårborstning, ja
- (KR Gbg 190916 mål 2131-19, nej)
- KR sthlm 200214 mål 8007-19, 4 tim 45 min + tid för tandborstning, nej
- KR S-vall 202020 mål 1189-19, 5.56 tim, nej

Retroaktiv ersättning

- KR Sthlm 180327 mål 6234-17, kännedomstidpunkten, jfr RÅ 1989 ref 90
- 2 § 2 st. preskriptionslagen → KR Gbg 190612 mål 5879-18, 5881-18, 5883-18, 5887-18
- HFD 2019 ref 61

- Tack för visat intresse !